

Ny gräsmatta – sådd eller färdig?

Sådd eller lägga färdigt gräs? Vad kostar en ny gräsmatta per m²? Två aktuella frågor när man har egen tomt.

Oavsett vilken teknik du väljer är jobbet före sådd eller utrullning av färdig gräsmatta det viktigaste för att få en fin, välvuxen och jämn gräsyta som håller flera år.

Vill du ha gräs på låglänta delar av tomten där vatten lätt samlas, måste du dränera för att få gräset att trivas.

Gräs uppskattar sol, mossa trivs i skugga. På de allra skuggigaste platserna på tomten ska du kanske gärna från början planera för t ex skuggtåliga perenner.

DET VIKTIGA UNDERARBETET

Den blivande gräsytan behöver inte djupgrävas, men ytskiktet, de översta ca 10 cm, ska vara luckert, finfördelat och helst en lerbaserad jord med ca 10 % organiskt material.

Före sådd eller utrullning kan man allra överst lägga ut ett 1 cm tjockt lager av antingen 0–8 mm sand, s k mosand (sand som innehåller organiskt material) eller s k säckjord. Får ej vara tjockare om du använder sand. Gräsmattan blir då plan utan håligheter där färdiga gräsmattans rötter kan torka ut eller sådden ta sig ojämnt.

DUGER JORDEN TILL GRÄS?

Gör en jordanalys om du är osäker på din jord? På vår hemsida, www.tradgard.org under Medlem, Rabatterbudanden, finner du Eurofins där du får 10 % på en Trädgårdsanalys.

Gräsröblandning	Royal	Villa Sport
Antal frön/kg	1 250 000	1 075 000
Grässorter	15 % rödsvingel med korta utlöpare, 60 % rödsvingel utan utlöpare, 25 % ängsgröe	30 % av två sorters rödsvingel med långa utlöpare, 40 % tre sorter rödsvingel utan utlöpare, 15 % ängsgröe, 15 % rajgräs

Vid sådd är det viktigt att få bukt med såväl frögräs som rotgräs. För färdig gräsmatta är det rotgräsen som måste bekämpas, frögräsen klarar oftast inte att ta sig igenom den tjocka turfen (rotmattan).

SÅDD

Sådd kan ske under både vår och höst, men höstsådd (mitten aug–mitten sept) är alltid bäst, oavsett gräsröblandning. Jorden är varm och daggen minskar behovet av vattning. Enda undantaget är längst upp i norr där sådd i september kan vara för sent för att gräset ska hinna rota sig ordentligt före vintern.

Sådd på vår och försommar är lätt att misslyckas med. Jorden får inte vara för kall, bör vara 8–10 grader, och inte för torr.

OLIKA FRÖBLANDNINGAR

Det är stor skillnad på olika gräsröblandningar. Här jämför vi Bröderna Nelsons bästa fröblandning Royal med deras enklare blandning Villa Sport (se tabell nedan).

Royal ger en tät, långsamväxande gräsmatta med bra vinterhärdighet. Den stora skillnaden mot Villa Sport är att Royal inte innehåller rajgräs men däremot 25 % ängsgröe vilket gör den mer långsamväxande, tätare och vintertåligare. Ängsgröe är ett dyrt, långsamväxande frö, relativt slitstarkt, vintertåligt, tätväxande.

Villa Sport är snabbväxande, självläkande och slitstarkt, dvs utmärkta egenskaper för en fotbollsplan och lekplats. Raj är ett billigt, snabbväxande frö med grova strån, glesväxande, slitstarkt, dålig vinterhärdighet.

SÅTEKNIK

Hur många m² varje blandning räcker till står tydligt på alla förpackningar. Det vanligaste är att man sår alldeles för tätt.

- Så en vindstilla dag.
- Jorden ska inte vara för blöt, då blir det klumpar av allt.
- Använd såmaskin eller strööppningen som finns på moderna förpackningar (ungefär som en saltströare).

Anm: Royal är drygare, innehåller fler frön/kg än Villa Sport (fröna till Royal är även dyrare i inköp, därav prisskillnaden/kg, se faktarutan t v). Små frön har sämre grobarhet (utvecklar inte lika många plantor) men i slutändan ser man att det är bättre att köpa en "högkvalitativ blandning" än ett lågprisalternativ, det är liten prisskillnad/m². Det är främst underarbetet som kostar möda och pengar. Ska man ha gräsmattan 20–30 år är merkostnaden för en bättre blandning inte farlig.

- Så en gång i gräsmattans längdriktning och en gång på tvären.
- Mylla ner fröna lätt med järnkrafta så fröna får bra kontakt med jorden.
- Tryck till med gallervält.
- Vattna försiktigt och inte för rikligt vid behov.

FÄRDIGT GRÄS

På flera håll i Sverige odlas färdig gräsmatta som består av tåliga gräsfröblandningar av rödsvingel och ängsgröe, t ex i proportionerna 30 % respektive 70 %.

På våren måste det torka upp ordentligt innan skördemaskinen kan köra ut och skära upp gräsmattebitarna. En rulle innehåller ca 1 m², en pall 75 m². Varje rulle väger ca 15 kg och har ett ca 2 cm tjockt rotsystem. En blöt försommars och höst kan dessa rullar bli ännu tyngre.

Utrullning sker bäst på våren och försommaren, från slutet av april och försommaren, från slutet av april (då har marken torkat upp och upptagningsmaskinerna kan köra ut) och framåt, samt på sensommaren. Mitt i sommaren är ingen bra tidpunkt, dels för varmt för rullarna under transporten, dels krävs mycket vatten när den väl är på plats.

LÄGGNING AV FÄRDIG GRÄSMATTA

Om gräsrullarna får ligga ihoprullade för länge stiger värmen i rullen och ett slags kompostering startar, dvs gräset blir förstört.

UNGEFÄRLIGA PRISER/M2, EXKL KOSTNAD FÖR UNDERARBETE

Sådd

15 kg gräsfröförpackning ger ca 600 m² gräsmatta:

Villa Sport = 2 kr/m².

Royal = 2,10 kr/m².

Hyra av redskap (Bauhaus 2010):

Gallervält 165 kr/dygn

Såmaskin 58 kr/dygn

Anm: Många plantskolor lånar gratis ut vält och såmaskin i samband med att man köper gräsfrö hos dem.

Färdigt gräs

"Normalstor villatomt", 500–600 m² gräsyta

För avhämtning 25 kr/m².

Leverans inom Mälardalsområdet

30 kr/m².

Anm: Pris på färdigt gräs är volymberoende.

Källa: Nelson Garden, www.nelson.se och Gräscenter AB, www.grascenter.se

När man lägger färdig gräsmatta är ett jämt underlag, vass kniv och starka armar en förutsättning. Tryck ihop skarvarna ordentligt i samband med läggningen och vattna rikligt de första veckorna.

- Rulla ut gräset på det jämna underlaget.
- Skjut ihop alla skarvar ordentligt, längsgående som tvärgående.
- Lägg de tvärgående skarvarna om-lott, dvs att de inte kommer mitt för varandra vid varje nytt rullvarv.
- Vält hela ytan med en gallervält med tyngder så att gräsrötterna trycks till ordentligt mot underlaget.
- Vattna rikligt den första tiden efter utrullningen.
- Du kan börja gå på ytan efter 10–14 dagar.

SKÖTSEL OCH UNDERHÅLL

GÖDSLING OCH UPPSAMLING

Gräs behöver näring 2–3 gånger/växtsäsong för att orka växa bra och hålla konkurrenser som mossa och ogräs i schack. Ca två gånger före midsommar och sista gången i början av augusti (lite beroende på var i Sverige du bor – gräset ska hinna avmogna före vintern och vill inte ha kväve för sent). Har du en gräsuppsamlare, dvs för bort gräsklippen från mattan, är gödslingen än viktigare. En sk Bio-klipp-gräsklippare (se s 19) är ett bra sätt att få gräsmattan att bli nästan självförsörjande vad gäller tillförsel av organiskt material. Nysått gräs klipps första gången då det är 7–8 cm högt. Lagom klipphöjd är 4–5 cm, eller 1/3 av stråets längd.

DRESSA GRÄSMATTAN

Att kontinuerligt tillföra organiskt material på gräsmattan gör att gräsrötterna får en bättre livsmiljö och ytskiktet utar- mas inte på näringsämnen och mullhal-

ten hålls uppe. Samlar du upp gräsklippen är det viktigt att tillföra mullämnen = toppdressa gräsmattan, dvs att företrädesvis på försommaren sprida ut ett tunt lager matjord, kompostjord eller mull. I toppdressen kan man sedan så i kompletterande frö eller bara låta gräset växa igenom.

LAGNING AV GRÄSMATTAN

Efter svåra vintrar har säkert flera gräsmattor fortfarande kala fläckar. Fläckar kan även uppstå på andra sätt och behöva fyllas i. Det görs med en gräsfröblandning avsedd för just detta. Reparera (Nelsons) består av 40 % rajgräs som är snabbetablerande, 20 % rödsvingel med långa utlöpare som läker kala fläckar samt 25 % rödsvingel utan utlöpare som ger en tätare gräsmatta och till sist 15 % ängsgröe som står för den långsiktiga etableringen, slitstyrka och vinterhärdighet. Sammanfattningsvis en snabbgroende blandning som ger en hygglig gräsmatta på mindre, kala fläckar. Ett tips kan vara att täcka de nysådda fläckarna med fiberduk, som skydd och fuktighetshållande. I en nyanlagd gräsmatta uppstår nästan oundvikligt mindre sättningar som måste lagas – men ju noggrannare underarbete du gör, desto färre och mindre sättningssropar måste du laga i framtiden.

Text och bild: Ann-Catrin Thor, trädgårdsrådgivare och trädgårdsdesigner, radgivning@tradgard.org